

Стрюк Т. В.,
аспірант кафедри української мови
Запорізького національного університету

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ЗАХИСТУ, ВИПРАВДАННЯ ТА ПЕРЕКОНАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЛІТИЧНОГО ІНТЕРВ'Ю П. О. ПОРОШЕНКА)

Анотація. У статті подано контекстуальний аналіз телевізійного політичного інтерв'ю П. Порошенка. Встановлено вплив тактики провокації та дискредитації на комунікативні стратегії захисту, виправдання та переконання, мовні засоби реалізації. Доведено, що тактика політичного телевізійного інтерв'ю підпорядковується політичній стратегії, визначає засоби й методи її реалізації.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, політичний дискурс, політичне інтерв'ю, комунікативні тактики, комунікативні стратегії.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі змінюються й вимоги до політика, зокрема є потужний запит на його відкритість. Громадськість оцінює будь-якого політика, а тим паче Президента, через його виступи, промови, передвиборчі гасла, дебати, але найбільш інформативним є його інтерв'ю. Крім політично детермінованої лексики, є безліч інших мовних засобів впливу на глядачів і слухачів, які використовуються з метою впливу, досягнення поставлених цілей за штучно створених умов. Поза всяким сумнівом, телевізійне політичне інтерв'ю – жанр динамічний, зі спонтанним, офіційним, аргументативним характером комунікації [3; 8; 9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що політичні тексти часто були об'єктом вивчення, тому швидко сформували т. зв. політичну лінгвістику (К.Л. Хакер, Р.Г. Мідоу, А.П. Чудинов, Л.В. Мінаєва, Р. Водак та ін.).

Останнім часом українські вчені активно вивчають здебільшого американський передвиборчий дискурс (Д.С. Мацько, О.В. Попова, Є.О. Четвертак, О.І. Білик, М.Л. Ільченко, І.А. Бехта, Н.Б. Гуменюк, Т.В. Куліш, Ю.В. Заблоцький та ін.). І.С. Бутова, Н.В. Кондратенко, Л.І. Стрій орієнтовані на українське політичне мовлення. Однак українське політичне інтерв'ю малодосліджене, а більшість праць мають спорадичний характер, висвітлюють окремі мовні явища на матеріалі політичних текстів.

Впливовими дослідниками політичного дискурсу (далі – ПД) є російські лінгвісти О.Н. Паршина (стратегії й тактики мовного впливу політичної еліти Росії), О.І. Шейгал (семіотика ПД, евфемізми й іронія в політичному тексті), Є.Н. Сагайдачна (маніпуляція в ПД), О.С. Даниленко (поняття й особливості ПД), Е.О. Бочарова (ПД як засіб маніпуляції свідомістю на матеріалі передвиборчих кампаній у Росії та США). Хрестоматійною очевидно слід вважати працю Рафаеля Мішелі «Les querelles de mots dans le discours politique: modèle d'analyse et étude de cas à partir d'une polémique sur le mot "rigueur"», який розробив модель аналізу слів та аргументів, описав форми метамови щодо аргументаційного функціонування ПД, поєднав методологію лінгвістики, теорії аргументації та наук про ЗМІ. Цей французький вчений висуває гіпотезу: вивчення супе-

речок показує порівняно стійкі типи аргументації [6]. Журналісти підштовхують політиків до суперечок і виправдання, обґрунтування своєї позиції [6].

Вивчення особливостей українського політичного телевізійного інтерв'ю є актуальним, оскільки більшість вітчизняних праць присвячено англійськомовному та німецькомовному газетному інтерв'ю. Тим часом когнітивно-комунікативні особливості інтерактивного («живого») діалогу україномовних політика та журналіста є дуже цінним джерелом сучасного вживання, інтерпретації, метафоризації мовних і позамовних фактів, вивчення впливу тактики провокації на мовні стратегії захисту.

Об'єкт дослідження – телевізійне політичне інтерв'ю Президента України, предмет – мовні засоби досягнення стратегій захисту та виправдання. **Мета статті** – контекстуальний аналіз телевізійного політичного інтерв'ю П.О. Порошенка.

Виклад основного матеріалу. У статті проаналізовано одне телевізійне політичне інтерв'ю П.О. Порошенка трьома українськими телеканалами 25 червня 2017 р. (ефіри: «Україна» – 19.50, ICTV – 20.25, «Інтер» – 20.30). У процесі інтерв'ю беруть участь три журналісти, відповідно варто зважати на ідіостиль інтерв'юерів. Скорочення: Ж – журналіст, П – Президент.

Ж: Доброго дня, шановні телеглядачі! Є можливість задати важливі запитання Президенту України Петру Порошенку. Пане Президенте, добрий вечір! Телеведучий спочатку акцентує на слові «Президент», апелюючи до глядачів, потім до самого П.О. Порошенка. Алітерація «жл» («можливість» і «важливі») покликана активізувати увагу слухачів і тим задає тон інтерв'ю.

П: Мої вітання! Така лаконічна відповідь може вказувати на готовність перейти до інтерв'ю.

Ж: У Вас був дуже насичений тиждень міжнародного спрямування і ми саме про це хотіли сьогодні з Вами поспілкуватися! Нагромадження семантично близько асоційованих слів «дуже насичений тиждень міжнародного спілкування» й акцент на слові «саме» допомагають перейти до основних питань, що вимагатимуть побудови чіткої стратегії відповідей, адже йтиметься про речі, які хвилюють суспільство, питання актуальні та контроверсійні.

Ж: Петр Алексеевич! Вы общались лично с Трампом. Была официальная часть. О ней нам все известно. Что-то осталось за кадром. Расскажите какие-то... какой-то «backstage». Если можно, что Вы после этого визита приписываете к своим плюсам, а что – к минусам. Возможно, что-то Вы планировали, но оно не удалось, а, если можно, в качестве увертюры расскажите о рукопожатии. Потому что Трамп известен своим рукопожатием. Как... как Вы прошли эту стадию?

Психологічний вплив на побудову стратегії переконання та захисту справили антонімічні пари: «официальная часть – за кадром», «плюсы – минусы», «планировали – не удалась»; конотативно навантажене дієслово «приписывает», тобто вважати належним кому-небудь (про риси, думки, наміри і т. ін.), здійснюваним ким-небудь (про дії, вчинки і т. ін.), заслуженим ким-небудь (про роль, значення, функції) [1, т. 7, с. 707], а також іменник «увертюра», тобто початковий етап, вступна, попередня частина чого-небудь [1, т. 10, с. 365], виражають скептицизм журналіста, який також вживає англійське слово «backstage», т. зв. «зворотній бік зустрічі». Повтор іменника «рукопожатие» та запитання «Как Вы прошли эту стадию?» змушують Президента позиціонувати себе рівним іншим світовим лідерам. Журналіст повторює двічі словосполучення «если можно». Варто зауважити, що Президент відповідає винятково українською, хоча журналіст ставить запитання російською. Це не випадково, адже таким чином П.О. Порошенко демонструє свою відданість Україні і не реагує на чергову провокацію журналіста.

П: Стосовно рукоштовки. Це було рукоштовки партнерів. І (пауза) я (пауза) вневнений у тому, що атмосфера загалом, яка починається із рукоштовки, була дуже дружня, дуже партнерська, дуже надійна, і я себе відчував дуже комфортно.

Ампліфікація прислівника «дуже», що характеризує також атмосферу зустрічі, посилює емоційний вплив на аудиторію, саме так інтерв'юер переконує не тільки слухача, але й себе. На відповідь вплинув початок бесіди та згадка про важливість розмови для всього суспільства. Слово «рукоштовки» вжито тричі та вказує на помітне хвилювання, викликане компроментувальним запитанням журналіста.

П: Щодо формату візиту. Що ви почули в офіційній частині, що ви почули в неофіційній: завдання перед нами стояли надзвичайно важливі. І хочу зразу ж зняти будь-які інсинуації про те, що візит «dropin», тільки сфотографуватися. Нам це було не потрібно. Ніяких фотокарток. Нічого би це не додало.

Заперечні частки та займенники; англійське слово «dropin» (заглянути); запозичений термін «інсинуація» (злісна вигадка, щоб дискредитувати, знеславити кого-небудь; наклеп [1, т. 4, с. 32]) демонструють чітку позицію Президента і в такий спосіб спростовують провокацію журналіста. П.О. Порошенко використав цей евфемізм із маніпулятивною метою, а саме: замінив слово «брехня» іншомовним, тим самим підтримав свій імідж за допомогою власної лінгвістичної компетенції.

П: Важливість, стратегічна важливість візиту. Чому цей візит може вважатися історичним. Тому що це не просто перша зустріч, перше знайомство лідера США і вашого покорного слуги. А тому, що ми мали дуже важливе завдання, щоби обмінятися думками. І, якщо хочете, озброїти аргументами напередодні тих багатосторонніх і двосторонніх зустрічей, які відбудуться у Гамбурзі у форматі Великої двадцятки. І це завдання стовідсотково вдалося тому, що була... був... надані не просто аргументи, а матеріали, докази, фотокартки, карти... там... документи, шеврони і багато інших речей, які чітко доводять російську присутність на Донбасі. Мета. Моя мета як Президента, мета спільної світової коаліції є принести мир на українську землю.

Для підвищення ступеня довіри разом із поняттям «мир» тричі використано іменник «мета», повторили іменників «важливість», «візит», конструкції «не просто, а», росіянізм «ваш

покорний слуга». Словосполучення «стовідсотково вдалося» стоїть перед наведенням аргументів щодо доцільності й результативності візиту і є еквівалентом узагальнювального слова.

П: І чіткість пріоритетів, плани, що і коли будемо робити, координація зусиль, починаючи з ООН і закінчуючи НАТО і трансатлантичним співробітництвом. Це все вдалося реально обговорити. Друга позиція – це є те, що безпрецедентно, фактично цього ще не було, коли в один день були дуже добре організовані зустрічі зі всіма основними гравцями нової адміністрації. Це була і енергетична співпраця з міністром енергетики Пері, і торговельна співпраця, двостороннє розширення, інвестиційний клімат з міністром торгівлі Росом, і співпраця у форматі міжпарламентському, і продовжилась підписане Парубійом меморандум про співпрацю, де ми фактично досягнули дуже важливої мети. Якщо раніше, під час мого першого візиту США, де країна продемонструвала потужну двохпартійну підтримку не просто України, українського народу, української влади, то на сьогоднішній день ми можемо казати, що це не просто парламентська конгресова і сенатська підтримка, а це вже підтримка виконавчої влади. Де факто, можна говорити, що й Україна об'єднала всю Америку. І сьогодні, я думаю, що це було абсолютно чітко видно, і я дуже задоволений підсумками цього візиту.

У цьому фрагменті привертає увагу послідовність використання іменників для привернення уваги до власної ролі у добробуті українців: «чіткість», «координація», «співпраця», «мета», «підтримка». Прислівники «реально», «безпрецедентно», «фактично» та вставні конструкції «ми можемо казати», «можемо говорити», «я думаю», які виражають упевненість, сприймаються як факт завершеної дії й виконаного обов'язку та посилюють емоційний вплив на слухачів.

Ж: Пане Президенте, Ви говорите про історичність цього моменту, хоча журналісти можуть іноді перебільшувати факти. Чому Ви вважаєте, що він – історичний? Мабуть же ж не лише в тому, що ми зустрілися з Трампом раніше за Путіна. Поняття «історичність» стало асоціюється з чимось надзвичайно важливим для суспільства. Журналіст звернув увагу на важливі для України стратегічні позиції та спровокував емоційно насичену відповідь Президента.

П: Слухайте, ще раз кажу! Мова не йдеться в тому, що ми змагаємося: хто перший зустріне. А мова в тому, щоб наші партнери стратегічні: нова адміністрація, новий президент США мав... мали... були дуже пробрифінговані і мали чітку аргументацію. Ми його цією аргументацією збороли, мова не йшла про змагання!

Президент заперечує спробу опонента (журналіста) компрометувати свої дії. Саме контекстуально різке дієслово наказового способу «слухайте» акцентує на чіткій позиції Президента, вислів «ще раз кажу» використано, щоб захиститися та продемонструвати намір впевнитися у непорушності авторитету. Повторення слів «змагаємося», «змагання» вказують на збентеженість Президента.

П: Щодо головних досягнень візиту! Позиція перша: не випадково, що саме під час перебування української делегації були оприлюднені нові санкції США проти Росії і продовжені старі. Не випадково, що ми обговорили питання санкцій, які були проголосовані в сенаті. Прислівник «не випадково» повторюється двічі для привернення уваги до політичної ситуації в Україні.

П: Обговорили їх і в конгресі, і в адміністрації. **В першу чергу нас хвилює і ми маємо це використати:** це санкції, які присвячені Північному потоку-2. **Це надзвичайно серйозна загроза** для України, яку формує Російська Федерація. Головна мета якої є абсолютно аж ніяк не економічна, не енергетична. **Мета** – позбавити Україну 2 мільярдів доларів, які Україна отримує за транзит. **Це помста** за Стокгольм, **це помста** за рішучі антикорупційні реформи в енергетичній сфері.

Іменники «загроза», «помста», повтори «головна мета», «мета» вказують на інтерес іншої сторони конфлікту у дестабілізації ситуації в країні. Тобто, нагромадження мовних засобів демонструють серйозні перешкоди для влади на шляху проведення позитивних реформ. Стратегія переконання у пріоритетності вирішення питання санкцій також реалізується за допомогою словосполучення «в першу чергу» і повторами слів.

П: І США продемонстрували нам **повну підтримку**, яка була закладена в рішення, яке було прийнято, в тому числі, під час перебування української делегації. Наступне речення має на меті запевнити слухачів у доцільності дій Президента, продемонструвати фактичний результат.

П: **Третя позиція** – це прийнята Світовим банком. Ми проговорили про це з президентом Світового банку паном Кімом, президентом міжнародно-фінансової корпорації. **Стратегія** Світового банку щодо України. Це є пряма стратегія підтримки реформ, яку... всі інструменти якої сьогодні знаходяться в Світовому банку і **уточнення, деталізація** плану реформ з Міжнародним валютним фондом, **де ми отримали повне задоволення** тими темпами і ріш... реформами... рішучістю нашої команди в їх імплементації.

Граматично порушена структура речень, синоніми «уточнення, деталізація», повтори вказують на стурбованість і намагання Президента переконати у позитивних результатах своєї діяльності.

П: І це одна **надзвичайно важлива позиція**, що всі переговори, які пройшли з членами нової команди. Ну, наприклад, переговори з міністром енергетики Пері. **Перша домовленість:** що ми можемо зараз, думаю, що ми оприлюднювали вже, що в серпні місяці відбудеться візит в Україну міністра Пері. Буде присвячено. **У нас є багато про що говорити.** І участь американських кампаній приватизації енергетичних компаній як «Енергозбуту», як і «Генерації». **Друга позиція.** Ви знаєте, що після захоплення українських підприємств на окупованій території ми відмовилися від купівлі вугілля з окупованих територій, і для забезпечення прозорості енергетичного ринку ми домовилися про те, що американське вугілля з Пенсильванії за конкурентними цінами. **У нас буде повне сприяння** і департаменту... Міністерства торгівлі і Міністерства економіки, і нової адміністрації конгресу. **Ми будемо мати гарантоване постачання** мінімум 2 мільйонів тон вугілля. Для цього **створено всі умови.**

Словосполучення «надзвичайно важлива позиція», «сприяння департаменту», «гарантоване постачання», «створено всі умови», вставна конструкція «ви знаєте» апелюють до нагальних проблем суспільства, від яких залежать добробут і безпека українців. Метатекстові засоби типу «по-перше», «позиція перша», «третя позиція» і т. п. вжиті хаотично, у межах однієї відповіді. Президент намагається структурувати своє мовлення, але ці конструкції не однотипні, тому це недоречний вибір мовних засобів, щоб переконати слухачів у позитивних результатах проведених зустрічей. Президент нама-

гався виглядати вільно і невимушено, хоча відповіді на деякі питання були розмитими та неконкретними.

П: Зараз мають лише заключитися контракти по енергетичній **безопасності... безпеки.** Енергетична безпека полягає також і в тому, щодо ядерної енергетики. І тут ми збільшимо значно, **як я і наголосив** два тижні тому, долю американських постачальників ядерного палива «Вітенхаус» в Україні. Я сподіваюсь, що нам вдасться це зробити до 55%. Ми продовжуємо будівництво заводу по... (переривання журналістом)... *Ж:* відпрацьованому ядерному паливу... *П:* відпрацьованому ядерному паливу. *Да.* Це також. **Ми злізаємо з кроку, який на сьогоднішній день** думає, що нас тримає Російська Федерація по відпрацьованому ядерному паливу. **Цього не буде.** І низка, більше 20 компаній, які **на сьогоднішній день** зацікавлені в Україні. І ми вийшли на **абсолютно конкретні певні результати.** І це лише одне міністерство.

Наступна частина також не містить чіткої побудови фрази, повтори та граматично неузгоджені речення, росіянізми ще раз підтверджують факт спонтанного мовлення та помітне хвилювання. Фразеологізм «злізаємо з кроку» замість «злізаємо з гачка», тобто позбавлення залежності від країни-агресора, влучно описує становище українців. Також Президент самостійно виправив помилку на початку відповіді: замінив росіянізм на питоми українське слово («безопасності... безпеки»). Це свідчить про високий рівень самоорганізації і дотримання власної принципової стратегії самопрезентації.

П: Хочу **окремо наголосити** про зустріч в Пентагоні. Це просто емоційно, **знаєте.** Ти приходиш вперше на ходах Пентагону: звучить **український гімн, є українські прапори, вистроєні представники всіх військ збройних сил США.** І коли наша делегація була в Пентагоні, ми почули **дуже** такі надихаючі слова міністра оборони США, колишнього генерала, керівника морської піхоти США, Матіса, де він сказав **декілька важливих речей. Річ перша.** Дуже добре проінформовані про стан справ у збройних силах України, **пишаємося** тим, що вам вдалося зробити і ми **пишаємося** вашими збройними силами. І був присутній начальник генерального штабу збройних сил України, генерал армії, Моженко. Ми знаємо Віктора. Він справжній герой. Ми **дуже тішиємося** тому, що вдалося зробити за три роки. Ви маєте цим **пишатися.** Він сказав про те, що **це не просто... там жест ввічливості... Це думка всіх американських едвайзерів, експертів, радників, які зараз працюють, в тому числі і чотирьохзвездних генералів.** І колишні керівники генерала Матіса зараз працюють у збройних силах України. Зараз, **до речі, делегація саме в ці години** присутня в Києві і він каже, що я буду робити **все можливе для того, щоби розширити нашу оборонну співпрацю, забезпечити вирішення питань про надання Україні оборонної зброї. І це було великим успіхом.** Дуже важлива деталь, на яку я звернув увагу, що буквально там, в Пентагоні, в кабінеті Міністра оборони, є годинники з восьми чи десяти точок світу. Я сказав, що по центру стоїть Київ. **Це є дуже важлива характеристика, той пріоритет, який Україна займає, в тому числі в обороні політики США.** І ми домовилися про те, що зараз завершується підготовка угоди про постачання оборонної зброї, завершується угода по військово-технічній **співпраці, по співпраці в науково-дослідних розробках, і багато інших угод з оборонним відомством, які без цього візиту вважалися... відкладалися набагато довше.**

Помітно змінюється темп мовлення, коли Президент починає говорити про зустріч у Пентагоні, яка мала на меті отримати підтримку від США. Окремо наголошує на досягненні цілі візиту за допомогою конструкції «хочу окремо наголосити», «до речі», «дуже важлива деталь», «дуже важлива характеристика», «ми домовилися». Основна стратегія – за допомогою таких лексико-семантичних засобів привернути увагу, посилюючи враження слухачів, переконати їх у доцільності, послідовності та результативності дій, які створюють сприятливі умови для виходу України з критичного становища.

Ж: Петро Олексійович, я би хотіла уточнити по санкціям! Так, сенат узаконив санкції щодо Росії, і причому великою більшістю голосів, але Палата представників трошечки їх загальмувала, і не виключено, що вони будуть пом'якшені. І пишуть ті самі американські журналісти про те, що це зайвий раз доводить те, що Трамп не відмовився від ідеї щодо потепління з Росією. Що Ви думаєте?

Журналіст провокує Президента, ставить під сумнів раніше сказане ним про партнерські стосунки України та США.

П: Я хотів би категорично спростувати цю позицію, ми маємо... мали дуже ґрунтовну розмову і з Полом Рашом, і з лідером демократичної меншості в сенаті Пелосі стосовно того, що в конгресі існує повна підтримка санкцій. І мова йдеться або дискусія йдеться виключно про повноваження Президента щодо того, чи має Президент одноосібно скасовувати санкції, чи до цього буде потрібно певне обговорення у сенаті. Щодо змістовної частини, я дискусії не бачу. Я думаю, що вони будуть проговорені під час візиту Президента США до Європи, але рішення щодо чітких санкцій за невиконання мінських угод існує абсолютно повний консенсус і це в тому числі, є результатом нашої ефективної співпраці з нашими партнерами із США і, крім того, США повинні відігравати ту саму роль лідера щодо координації і об'єднання трансатлантичної співпраці, і координації санкцій у межах Великої сімки, і в межах разом з Європейським Союзом. В іншому випадку санкції були б не ефективними, і, ви бачили, що одразу же після Вашингтону я о 6 ранку прилетів до Брюсселя, взяв участь в Саміті європейської народної партії, яка передувала рішенням Ради Європейського Союзу про продовження санкцій. Це відбулося 22 червня, якраз під час мого перебування, і я дуже дякую всім лідерам, 28 країнам – членам Європейського Союзу за потужне і одноголосне рішення про продовження санкцій проти Російської Федерації у зв'язку з невиконанням Мінських угод. І це є те, чого ми чекаємо від наших партнерів. Ми чекаємо єдності. І це відбулося. Ми чекаємо солідарності з Україною. І це теж відбулося.

Окрім постійних повторів ключових понять (найбільш популярного засобу досягнення політичної стратегії), акцентуються слова «підтримка», «солідарність», «партнери», традиційно закріплені у свідомості українців як гарантія спокою. Наприклад, словосполучення «категорично спростувати», «ґрунтовна розмова», «повна підтримка санкцій», «абсолютно повний консенсус» допомагають створити ситуацію успіху, підтвердити високий рівень стабільності у вже зроблених кроках Президента для вирішення спільної мети. Завершення відповіді побудоване на контамінації речень із дієсловом теперішнього часу «чекаємо» і минулого – «відбулося». Така послідовність мала на меті поставити крапку в цьому питанні.

Ж: Петр Алексеевич, а почему итогом всех этих плодотворных встреч не стало подписание документов конкретных. Вы это не планировали? И есть ли какой-то график подписания конкретных документов? Теперь, допустим, Пентагон. Вы говорите об оборонных соглашениях, и идет ли речь о летальном оружии? И если мы говорим об МВФ, да, у МВФ есть конкретные требования к нам сейчас. Они связаны, в частности, с пенсионной реформой, с земельной реформой. У нас пока это все буксует. А сколько...? (перерывания). П: Дозвольте, дозвольте з Вами не погодитесь! Нічого в нас не буксує! У нас є час до кінця поточного року, для того, щоб прийняти важливі реформи. Журналіст знову наголошує на доцільності зустрічі в Пентагоні та повністю компрометує сказане до цього, адже не було підписано ніяких конкретних документів. Президент відразу перериває запитання. Відповідь починається із категоричного заперечення зауваження журналіста.

П: Зараз обговорюються конкретні тексти законопроектів, створюється урядом. Позиція пенсійної реформи: ми прийшли на Національній раді реформ. Я задоволений тим, що абсолютно більшість з моїх зауважень уряд врахував і оновлений законопроект передав до парламенту, тому чекаємо, що парламент найближчим часом його розгляне. Щодо оборонних угод, ми сьогодні маємо фактично погоджений текст. Ми, теж можемо сказати, що протягом двох-трьох місяців чекаємо візит міністра оборони США до України. І під час цього візиту, ми сподіваємося, що угоди будуть підписані, але наголошую на тому, що це не зупиняє процес надання Україні. Ми говоримо зараз термінологією оборонної зброї, не говорячи про летальну зброю, бо це те, що ми поставили пріоритетом там і процес надання оборонної зброї йде дуже, дуже активно. Більше того, під час зустрічі з міністром оборони, що було підтверджено, під час зустрічі у Білому домі, позиція щодо постачання оборони зброї спробують вирішити це в межах поточного бюджетного року. Ви знаєте, що він йдеться до жовтня, і ми також чекаємо, що ці позиції будуть прийнятні і реалізовані. Так що, жодного скепсису. Абсолютно чіткі, конкретні угоди, які, безпрецедентні, які Україна ніколи не мала в наших відносинах зі США. Якщо сказати, головні мої враження від візиту у Сполучені Штати і від зустрічі з президентом Трампом: він, ключова його позиція була не давати поради, а він чітко запитав: «Петро, чим тобі допомогти?». Це позиція справжнього партнера – справжнього друга України.

Складні речення із порушеною граматичною структурою вказують не тільки на те, що Президент наголошує на власній важливій ролі у долі України, своїй зацікавленості у вирішенні проблем суспільства, але й демонструють тактики дискредитації журналістів. Президент розуміє те, що журналісти ставлять під сумнів його дії, тому демонструє позитивні результати перебування у США за допомогою вставних і заперечних конструкцій. У кінці відповіді інтертекстово подамо слова Трампа, який звертається до Порошенка на «ти» і пропонує допомогу. Але варто зауважити, що в англійській мові «you» означає «ви, вам», тому американський лідер не міг звернутися у панібратському тоні. Епітети «справжній друг», «справжній партнер» підсилюють слова Президента про підтримку США, а займенник «тобі» є засобом реалізації зазначеної стратегії.

Ж: Він пообіцяв допомогти? Журналіст ще раз повертається до уточнення.

П: Очевидно!

Ж: Пане Президенте, якщо говорити, знову ж таки, про Ваш візит до Брюсселю. Є точка зору, що деякі із політиків, європейських політиків, побачили у Вашому візиті до Америки намагання вибудувати іншу українську стратегію врегулювання конфлікту на Донбасі, тобто залучити Америку до врегулювання конфлікту, але при цьому залишити обабіч Європу. Чи не правда чи це? І, можливо, Вам дійсно довелося прийти до Брюсселю, щоб заспокоїти європейських лідерів? Журналіст повертається до попередньої теми. Ключовим мовним засобом стратегії компроментації є антонімічна пара дієслова і фразеологізма «залучити» – «залишити обабіч».

П: Позиція перша: ми мали дуже важливу місію, бо для нас було життєво важливо продовження санкцій проти Росії і, відповідно, збереження підстави для цих санкцій Мінських домовленостей, бо санкції впроваджуються саме тому, що не виконуються Російською Федерацією Мінські домовленості. Друга позиція: чому це було так важливо. Що це з... і, до речі, і візит в Сполучені Штати був такий важливий. Якщо ви згадаєте осінь минулого року, очікування Російської Федерації і «деяких» у нас всередині країни... знаєте... зрада, все, кінець, все пропало... були наступні. Напередодні виборів в США, напередодні виборів у ключових країнах Європейського Союзу, придуть нові лідери, вони не зв'язані ні з чим, ближчі до Росії. Так вони думали. І нарешті, само собою, санкції будуть скасовані, і нарешті здійсниться мрія Путіна, що Україна залишиться сам на сам з Російською Федерацією, з країною агресорів під час проведення агресії проти суверенної незалежної України.

Кожна відповідь умовно поділена на етапи відповідними словосполученнями «позиція друга», «третя позиція» і подібними, які можна приймати за психолінгвальний засіб реалізації стратегії виправдання. У такий спосіб Президент контролює структуру власного висловлювання, наголошує на головному та демонструє впевненість через чітку структуру.

Висновки. Наведений текст інтерв'ю вказує на те, що журналісти здебільшого використовують стратегію провокації та дискредитації за допомогою лексичних одиниць із негативною семантикою та постійними уточненнями й перепитуваннями. Песимістично-компроментувальні запитання дублюються під час інтерв'ю. Це змушує Президента знову будувати ґрунтовну відповідь на важливі питання, які стосуються міжнародної підтримки та санкцій проти країни-агресора. Стратегії захисту, виправдання та переконання реалізуються за допомогою семантично навантажених мовних одиниць, кількісно-означальних прислівників («дуже») на семантичному рівні, а на синтаксичному – повторів, складносурядних речень із повторюваними (і... і) та протиставними сполучниками, складнопідрядних з'ясувальних та означальних речень, вставними словами та конструкціями, що вказують на впевненість і послідовність думок. Однак вибір тактичних мовних засобів не завжди свідомий, бо дезорганізована структура відповідей Президента, особливо в середині інтерв'ю, демонструє непідготовленість мовлення та помітне хвилювання. Повтори, помилки, вживання росіянізмів вказують на емоційність Пре-

зидента, яка впливає і на змістовність мовлення. Аби зробити більш ґрунтовні висновки, заплановано дослідити максимальну повну серію інтерв'ю П.О. Порошенка.

Література:

1. Білодід І.К. Словник української мови : в 11 т. Київ, 1976. Т. 7.
2. Кондратенко Н.В. Український політичний дискурс: текстуалізація реальності : монографія. Одеса : Чорномор'я, 2007. 156 с.
3. Прокопенко А.В., Шуменко О.А. Статус неконфліктної стратегії в політичному інтерв'ю (на матеріалі американського медіаполітичного дискурсу). *Науковий вісник МГУ. Серія: Філологія*. Вип. 22. С. 135–139.
4. Мацько Д.С. Особливості передвиборчого політичного дискурсу як типу комунікативної діяльності (на матеріалі виборчої кампанії 2008 року в США). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2010_2_17.
5. Паршина О.Н. Стратегии и тактики речевого поведения современной политической элиты : автореф. дис. ... док. филол. наук. Саратов, 2005. 48 с.
6. Raphaël Micheli. Les querelles de mots dans le discours politique: modèle d'analyse et étude de cas à partir d'une polémique sur le mot "rigueur". URL: <http://journals.openedition.org/aad/1446>.
7. Чепіль О.Я. Особливості реалізації комунікативних стратегій у політичному дискурсі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна*. 2015. Вип. 52. С. 274–276.
8. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса. Москва, 2004. 326 с.
9. Інтерв'ю П.О. Порошенка трьома українським телеканалам 25 червня 2017 р. (ефіри: «Україна» – 19.50, ICTV – 20.25, «Інтер» – 20.30). URL: <https://www.unian.ua/politics/1995619-intervyu-petra-poroshenka-ukrajinskim-kanalam-povne-video.html>.

Стрюк Т. В. Когнитивно-коммунікативні стратегії захисту, оправдання і убеждения (на матеріалі політичного інтерв'ю П. А. Порошенка)

Анотація. В статті представлено контекстуальний аналіз телевізійного політичного інтерв'ю П. Порошенка. Установлено вплив тактики провокації та дискредитації на коммунікативні стратегії захисту, оправдання і убеждения, мовні засоби реалізації. Доказано, що тактика політичного телевізійного інтерв'ю підчиняється політичній стратегії, визначає засоби і методи її реалізації.

Ключові слова: когнитивна лінгвістика, політичний дискурс, політичне інтерв'ю, коммунікативні тактики, коммунікативні стратегії.

Striuk T. Cognitive-communicative strategies of defense, justification and persuasion (on the material of the political interview with P. Poroshenko)

Summary. The article presents a detailed contextual analysis of the P. Poroshenko's political TV interview. The influence of tactics of provocation and discreditation on communicative strategies of protection, justification and persuasion, language means of realization is established. It is proved that the tactics of a political TV interview subordinate to the political strategy, defines the means and methods of its implementation.

Key words: cognitive linguistics, political discourse, political interview, communicative strategy, communicative tactics.